

Svineavlens nuværende Stilling og Fremtidsudsigter.

Foredrag i Det kgl. danske Landhusholdningsselskab den 23. Februar
1916 af Statskonsulent *Peter Aug. Mørkeberg*.

Det er et naturligt Krav fra Det kongelige Landhusholdningsselskabs Side, at der af og til holdes Mønstring over den Stilling, som vore Husdyr indtager. Og ikke mindst gælder dette Svinene som Følge af disses store Rolle i Landbrugets Økonomi. Af denne Grund mente jeg ogsaa at burde give et bekræftende Svar paa Selskabets Anmodning om at holde et Foredrag om Svineavlens nuværende Stilling og Fremtidsudsigter, skønt den ejendommelige Situation, hvori vi for Tiden befinder os af Hensyn til Krigen, selvfølgelig gør det vanskeligt at besvare særlig den sidste Del af Opgaven. Der er vel ingen, som kan sige noget sikkert om Fremtidsudsigterne for vor Svineavl. Jeg kan det i alle Tilfælde ikke. Derfor holder jeg mig ogsaa væsentligst til Besvarelsen af Opgavens første Del.

Programmet for mit Foredrag har jeg lagt saaledes, at jeg først omtaler Apparatet, hvorved vi søger at holde vor Svinebestands Kvalitet paa Højde med Tiden samt den Udvikling af vor Svineavl, som maa antages at have fundet Sted. Dernæst gaar jeg over til nogle statistiske Betragtninger og nogle Meddelelser om de ejendomme-

lige Forhold, som staar i Forbindelse med vor Svineavl i de senere Tider, og endelig til nogle økonomiske Betragtninger.

Sidste Gang, da Svineavlens Ledelse behandledes som selvstændigt Emne her i Selskabet, var den 5. Februar 1896, da jeg indledede en Diskussion om Danmarks Svineavl. Jeg gjorde den Gang Rede for den Udvikling, som havde fundet Sted siden Midten af forrige Aarhundrede og paaviste den Forbindelse, som Svinebestandens Karakter havde med vore Markedsforhold. Det tyske Marked, som var vort Hovedmarked indtil 1887, prægede Svinebestanden indtil dette Tidspunkt. Derefter var alle Bestræbelser ved Svineavlens Ledelse gaaet ud paa at tilfredsstille Fordringerne paa det engelske Marked, som da næsten totalt afløste det tyske. Og Fordringerne til Flæskets Kvalitet var paa disse to Markeder meget forskellige. Medens det tyske Marked fordrede det dybe og brede Fedesvin, betalte Englænderne mest for lange og kødfulde Svin.

I 1887 tilfredsstillede vore Svin i de fleste af Landets Egne det tyske Marked. For at opnaa dette Resultat havde man i udstrakt Grad benyttet det middelstore Yorkshiresvin og Berkshiresvinet til Krydsning med vor oprindelige Landrace. Men i 1887 kunde man langt fra tilfredsstille det engelske Marked, naar da enkelte Landsdele undtages, saaledes Holstebroegnen, hvor man allerede fra Slutningen af 70'erne havde indrettet sig paa at forsyne England med Flæsk. Sidstnævnte Sted havde man allerede opnaaet gode Resultater ved at krydse Egnens Svin af gammel dansk Race med det store Yorkshiresvin, hvorved man havde dannet det saakaldte »Holstebrosvin«.

En ny Krydningsperiode kom nu ind over Landet. Svinene fra Holstebroegnen blev spredt viden om og benyttedes til Forædling af den stedlige Svinebestand næsten overalt. Desuden begyndte en ny Invasion af

ægte store Yorkshiresvin, som fra enkelte Besætninger, hvor der dreves Renavl med denne Race, spredtes i store Masser til Krydsningsavl Landet over.

Og Flæsket forbedredes ved denne Paavirkning, idet Svinene blev længere og mere kødfulde.

Men efterhaanden kom man ind i en vild Krydsningsavl. Og jo længere man kom bort fra de rene Landsøer og de ægte Yorkshireorner, desto mere utilfredsstillende blev Resultatet baade for Landmændene og for Markedet (Slagterierne), idet Søerne blev for lidet frugtbare, Afkommet for fordringsfuldt, og en stor Del af Flæsket blev behæftet med Skavanker af forskellig Slags. — Der kom derfor mange Steder Klager frem baade fra Slagteriernes og Landmændenes Side, navnlig fra de sidste.

En Undersøgelse af Forholdene, som jeg paa Det kongelige danske Landhusholdningsselskabs Foranledning havde foretaget i forskellige Egne af Landet samt i Irland, hvis Flæsk pristest højt paa det engelske Marked, havde givet det Resultat, at man arbejdede bedst ved at krydse de grovere Søer af Landrace med de ægte store Yorkshireorner. Man havde da en mælkerig So, som gav et stort og levedygtigt Kuld, og Flæsket blev en god Markedsvare.

Svineavlscentrene.

Mit Forslag gik derfor ud paa, at vi skulde vedligeholde begge Racer her i Landet, Landracen og den store Yorkshirerace og frembringe Brugsdyret (det som skulde slagtes) ved at krydse den ægte Landso med den ægte Yorkshireorne. Og at man skulde benytte denne Fremgangsmaade, indtil Landracen gennem Renavl ved et hensigtsmæssigt Udvalg og en passende Pleje blev god nok baade for Landmanden og Markedet (baade for Producent og Konsument).

Vi skulde med andre Ord bort fra den vilde Krydsningsavl og ind i en Avlsretning, som ledes efter de nævnte bestemte Principer.

Den eneste Udvej, som jeg øjnede til Gennemførelsen af denne Sag, var Oprettelsen af Avlscentre for Svin af hver af nævnte Racer.

I disse Avlscentre skulde der drives Renavl, i disse Centre skulde hver af Racerne forbedres efter bedste Evne, og fra disse Centre kunde den almindelige Landmand forsyne sig med Avlsdyr, naar Bestanden trængte til Fornyelse eller Forbedring.

Planen vandt Det kongelige Landhusholdningsselskabs Billigelse.

Allerede nogen Tid i Forvejen var den forelagt i De samvirkende sjællandske Landboforeningers Udvalg til Svineavlens Forbedring og billiget der. Ved de sjællandske Delegeretmøder 1893 og 1894 forelagde Udvalget den med Bestyrelsens Tilslutning, og det anbefaledes, at De samvirkende sjællandske Landboforeninger skulde søge at etablere nogle Yorkshirecentre, medens det maatte blive de lokale Landboforeningers Sag at tage sig af Landsvineavl.

Efter det omtalte Foredrag i Det kongelige danske Landhusholdningsselskab blev Planen nu taget op til Drøftelse af de samvirkende Landboforeninger saavel paa Fyn som i Jylland og paa Lolland-Falster, samt af Bornholms landøkonomiske Forening. Og alle Steder enedes man om, at den burde fremmes. — Foreningen af jydsk Landboforeninger udsendte en Rundskrivelse til alle de lokale Landboforeninger i Jylland, hvori det anbefaledes, at Landboforeningerne amtsvis sluttede sig sammen om Planens Realisation, medens Fællesforeningerne paa Fyn og Lolland-Falster samt Bornholms landøkonomiske Forening selv sørgede for dens Udførelse.

Planen fængede saaledes hurtigt Landet over i de ledende Landbrugskredse. Overalt følte man,

at der maatte gøres noget for at forbedre Svineavlens, og at den forelagte Plan syntes tilfredsstillende.

Ogsaa fra Lovgivningsmagtens Side vandt Planen Støtte. Af den ekstraordinære Bevilling paa 100.000 Kr. til Fremme af Avlscentre, som blev givet aarlig i Aarene 1898—1902, anvistes hvert Aar 20.000 Kr. til Svineavlscentrene og med Husdyrloven af 23. Maj 1902 sikredes der Svineavlscentrene et Tilskud af 45.000 Kr. aarlig.

Det blev Landboforeningerne, som gennemførte Planen, idet de nedsatte Udvalg til Udpegning af og Kontrol med Centrene. Og Konsulentvirksomheden har ydet Planen en meget virksom Støtte, idet der efterhaanden blev givet mig 7 Assisterter ved Svineavlens Ledelse, som har bistaet Landboforeningernes Udvalg og Avlscentrenes Ejere med Raad og Daad.

Det er ikke Hensigten at gennemgaa Svineavlscentrenes Historie meget nøje her, det tillader Tiden ikke. Men jeg finder det rigtigt at minde om, at deres Historie ikke er gammel, at de er opstaaet som Følge af en naturlig Trang til at faa Svineavlens ledet efter en fornuftig Plan, fordi den vilde Krydsning hverken tilfredsstillede Landboerne eller Markedet, samt at det er Landboforeningerne, der har billiget og gennemført Avlscenterbevægelsen. — Hertil skal det føjes, at fra 1. September 1913, da den nye Husdyrlov af 8. Juni 1912 traadte i Kraft for Svineavlscentrenes Vedkommende, er Ledelsen af disse overgaaet til De samvirkende danske Andelsslagterier.

Hvem der ønsker at følge Sagen nærmere vil finde en Del Oplysninger i Konsulentberetningerne og i mine Aarsberetninger.

Her skal kun fremdrages enkelte Hovedlinier.

Avlscentrenes Antal, Størrelse og Beliggenhed fremgaar af Tab. I for Landsvinecentrenes Vedkommende. Det vil heraf bemærkes, at vi allerede 1897 havde 41 Avlscentre for Svin af Landrace, og at disses Antal hurtigt steg til 95, samt at de med smaa Sving-

Tablel I. Landsvinctrenenes Antal og Bestanden af kaarede Dyr paa de angivne Tider fra 1897 til 1915.

Tidspunkt	1. Distrikt		2. Distrikt		3. Distrikt		4. Distrikt		5. Distrikt		6. Distrikt		7. Distrikt		Jylland + Samsø		Hele Landet	
	Antal Centre	Kaa- rede Orner Soer	Antal Centre	Kaa- rede Orner Soer	Antal Centre	Kaa- rede Orner Soer	Antal Centre	Kaa- rede Orner Soer	Antal Centre	Kaa- rede Orner Soer	Antal Centre	Kaa- rede Orner Soer	Antal Centre	Kaa- rede Orner Soer	Antal Centre	Kaa- rede Orner Soer	Antal Centre	Kaa- rede Orner Soer
1897.....	20		3		3		5									10	1	41
1/4 1898.....	28	27 122	3	7 20	4	3 27	5	6 59								29	25 123	69 68 351
1/4 1899.....	35	28 183	3	5 33	4	4 26	5	7 70								39	45 179	86 109 491
1/4 1900.....	36	41 179	3	4 32	4	4 19	5	9 58								43	47 206	91 105 494
1/4 1901.....	32	44 183	3	3 26	4	4 24	5	7 57								48	49 224	92 107 514
1/4 1902.....	30	39 190	3	5 40	4	5 25	8	11 82								50	59 291	95 119 628
1/4 1903.....	30	42 225	4	5 49	3	3 16	10	12 97	13 15 102	14 16 101	33 38 225	60 69 428	107 131 815					
1/4 1905.....	27	36 231	4	4 40	3	3 20	9	14 116	14 16 91	17 17 90	36 46 259	67 79 440	110 136 847					
1/4 1907.....	29	42 227	5	8 56	3	3 16	10	17 116	12 14 90	18 18 111	34 57 295	64 89 496	111 159 911					
1/8 1912.....	17	27 131	3	4 28	4	4 22	9	11 82	10 10 56	17 17 101	22 29 178	49 56 335	82 102 598					
1/6 1915.....	20	30 149	6	12 62	12 12 68	10 17 80	14 16 94	20 20 95	28 38 209	62 74 398	110 145 757							

ninger har holdt sig der omkring, saa vi nu har 110 Landsvinecentre. Ligeledes vil det bemærkes, at Landsvinecentrene lige fra 1897 har været spredt over hele Landet, Tabellen angiver Forholdet distriktsvis, undersøges Sagen nærmere viser det sig, at de er spredt i alle Landets Amter. — Bestanden af kaarede Dyr var i 1898: 68 Orner og 351 Søer. Den steg ret hurtigt og naaede et Kulminationspunkt i 1907, da der fandtes 159 kaarede Orner og 911 kaarede Søer. Nu er der 145 kaarede Orner og 757 kaarede Søer i Landsvinecentrene.

Yorkshirecentrene begyndte med 5 paa Sjælland i 1895, og der opstod snart derefter Yorkshirecentre i alle Distrikter. I 1903 havde vi 18 Yorkshirecentre med en Bestand af 122 kaarede Søer. Næste Aar 23 Centre med 122 kaarede Søer. Dette Antal har vi holdt jævnt hen. I Øjeblikket har vi 23 Yorkshirecentre med 28 kaarede Orner og 147 kaarede Søer.

Sagen vandt altsaa snart Opdrætternes Tilslutning og har bevaret denne gennem Tiderne, uagtet det ikke er nogen let Sag at vinde og bevare Avlscenterprædikatet. Bestandens Kvalitet maa først underkastes 2 Domstoles Kendelse, Det lokale Avlscenterudvalgs (Kontroludvalgets) og Distriktsudvalgets. Desuden skal Bogføringen være i Orden, og Sundhedstilstanden skal være tilfredsstillende i Henhold til foreliggende Dyr lægeattester¹⁾. Yderligere staar Centret paa Prøve 1 Aar, inden Anerkendelse kan finde Sted.

¹⁾ Fra 1902 til 1913 bestod det lokale Avlscenterudvalg (Kontroludvalget) af 3 Medlemmer, valgte af den eller de Landboforeninger, hvorunder Centret sorterer, og dette Kontroludvalg tilsaa Centret flere Gange aarlig. I samme Tidsrum bestod Distriktsudvalget af 3 Medlemmer, hvoraf 1 valgtes af Landbrugsministeriet, 1 af Andelsslagterierne i Distriktet og 1 af Landboforeningerne. Efter 1913 bestaar det lokale Avlscenterudvalg af 3 Medlemmer, hvoraf 2 vælges af Andelsslagterierne i Kredsen, medens Statskonsulentens Assistent i Distriktet indtræder som det 3. Medlem. Og Distriktsudvalget bestaar

Efter den hurtige Vækst af Centrene at dømme, kunde man maaske fristes til at antage, at Udviklingen er foregaaet let og uden væsentlige Vanskeligheder. Dette er dog ingenlunde Tilfældet. Der er ofret et stort Arbejde og megen Taalmodighed for at føre Udviklingen fremad. Navnlig i de første Aar var der store Vanskeligheder at overvinde. Og disse gjaldt især Landracen. Lad os først betragte den.

Til at begynde med var det den usolide Nedartningsevne, man havde at kæmpe med.

Det maa herom erindres, at man saa at sige begyndte paa bar Bund. Ud af det brogede Virvar af Former og Afstammingsforhold, som karakteriserede den danske Svinebestand i Slutningen af forrige Aarhundrede, skulde man vælge Grundelementerne til Avlscentrene.

Nogen bestemt Type paa Landracen kunde man ikke opstille. Og de enkelte Dyrs Stamtavle var et ubeskrevet Stykke Papir. Det var kun rent undtagelsesvis, at man kunde faa oplyst, hvem Bedsteforældrene var til de enkelte Dyr i Svinestalden.

Efter den Krydsningsavl, som var anvendt Landet over i det foregaaende halve Aarhundrede, skulde man ikke tro, at der var meget af den gamle Landrace tilbage. Der var maaske heller ikke et eneste Individ, som var helt frit for fremmed Blod. Men det maa erindres, at der ved Siden af Bestræbelserne for Krydsning ogsaa har været en Understrøm imod samme. Og sidstnævnte havde navnlig paavirket de Landmænd, som havde en væsentlig Indtægt ved Salg af Grise, Torvegrise. Køberne af disse foretrak Grise med lange, hængende Øren. Det var almindeligt i mange Egne af

---

af de to af Slagterierne valgte Medlemmer af det lokale Avlscenterudvalg samt af Distriktsformanden, som vælges af Landbrugsministeriet. Statskonsulentens Assistent i Distriktet er Distriktsudvalgets Sekretær.

Landet. Og store, hængende Øren var ejendommelige for Landracen, medens Afkommet efter Yorkshireornerne i Reglen havde temmelig små og opstaaende Øren. Disse Opdrættere, som Producenterne af Torvegrise maa kaldes, havde altsaa en naturlig Aarsag til at holde sig til Landracen, og det havde de haft i Mands Minde. Heri har vi en naturlig Forklaring paa, at den gamle Landrace ikke ganske var uddød, men endnu eksisterede trods Krydsningsavlens, om end ikke ganske upaavirket af fremmed Blod.

Og blandt disse Svin med lange Øren og forholdsvis lige Profil udsøgte man nu Grundbestanden til Avlscentrene, idet man tillige lagde en Hovedvægt paa, at Søerne var frugtbare og mælkerige og Grisene levedygtige, haardføre og hurtigt voksende.

Men da disse Dyrs nærmere Afstamning var ukendt og fremmed Blod ofte var indpodet i nærmere eller fjærnere Led, er det jo intet Under, at de første Elementer i Avlscentrene ikke sjældent skuffede paa den Maade, at Afkommet ikke lignede Forældrene hverken i Ydre eller i de Egenskaber, som maatte forlanges af Landracen.

Som Følge af disse Forhold var Avlscentrenes første Bestand meget uensartet af Type; nogle Individier var grove med den gamle Landraces Type og andre bar umiskendelig Præg af fremmed Paavirkning. Dertil kommer den omtalte Upaalidelighed i Nedartningsevne, som var meget generende og hindrende for den tilstræbte Fremgang.

Dette var Avlscenterbevægelsens første og største Vanskelighed. Men den var ikke dræbende for Bevægelsen. Blandt den Stab af Landmænd, som gik ind i Avlscenterarbejdet, var der heldigvis mange virkelige Opdrættere, som vidste, at Avlen kunde give Skuffelser, og at disse kunde overvindes ved ihærdigt og planmæssigt Arbejde.

Og her maa jeg straks fremkomme med den Oplys-

ning, at der samtidig med Grundlæggelsen af et Avlscenter uvægerligt fulgte Stambogsføring, gennem hvilken man kunde følge Stamdyrenes Afkom Slægt for Slægt, særlig hvad Frugtbarhed, Mælkerigdom og Levedygtighed angaar. Mine Assisterter har stadig sørget for, at denne Stambogsføring er holdt i Orden.

Ved Hjælp af Stambogsføringen fik man forholdsvis hurtigt udsat de usolide Avlsdyr og formeret de solide. Ved samme Hjælp og ad andre Veje fik man ogsaa Tid efter anden udfundet de Avlscentre, som fremfor andre havde de bedste Avlsdyr. Og saaledes kom en fornuftig Udveksling af Stamdyr i Stand fra det ene Avlscenter til det andet og fra den ene Egn til den anden.

Men efterhaanden opstod herved en ny Fare for Avlscentrene. Det viste sig her som saa ofte i Husdyravlen, at enkelte Opdrætttere havde samlet den egentlige Elite af Stamdyr. Og fra disse spredtes saa Avlsdyr til de fleste andre Centre. Med det begrænsede Avlsmateriale kom man snart i for nær Slægtskabsavl, Indavlen meldte sig med dens gode Sider og med dens Farer. Den lokale Stambogsføring i hvert enkelt Center var nu ikke længere tilstrækkelig. Der var ikke en Gang Vejledning nok i den Centralstambog, som mine Assisterter førte hver for sit Distrikt, en saadan Stambogsføring hørte ogsaa med til den grundlæggende Plan. Udvekslingen af Stamdyr maatte nemlig foregaa fra det ene Distrikt til det andet. Det blev nødvendigt at have en Stambog for hele Landet. Man begyndte med en Ornestambog, hvis første Bind udkom 1906. Den efterfulgtes af 2den, 3die og 4de Bind. Men heller ikke dette var tilstrækkeligt. Man maatte ogsaa for at have Klarhed over hele Avlscentermaterialet have en Stambog over samtlige kaarede Søer i Avlscentrene. Den udkom 1914, dels i almindelig Stambogsform, dels som Slægtsoversigter.

Denne officielle Stambogsføring har været os til stor Nytte i Arbejdet for passende Slægtskabskombina-

tioner, den har hjulpet os til at udnytte Indavlen og til at undgaa dens farligste Konsekvenser. Stambogsføringen lærer os ogsaa, hvor mægtigt det Arbejde har været at udskille Perlerne fra Rosset. Den viser os nemlig, at hele den nuværende Bestand i Avlscentrene hører til 69 Familier, hvilket atter vil sige, at den kan føres tilbage til 69 Stammødre. Alle de andre Søer, som fra først af dannede Grundlaget for Udviklingen, er altsaa efterhaanden udsondrede tilligemed alle deres Efterkommere. Interessant er det ogsaa i Henhold til Stambøgerne at kunne meddele, at medens man ved Centrenes Dannelse kun undtagelsesvis kunde udfylde mere end 2 Led i Svinenes Stamtavler, hører det nu til Sjældenhederne, naar man ikke kan udfylde Stamtavlen i mindst 4 Led for de Dyr, som hører til Avlscentrene, og i adskillige Linier kan vi udfylde Stamtavlen i 11 Led med kendte Dyr.

Med Ihærdighed, Taalmodighed og Snille fra Opdrætternes Side overvandt man da de Vanskeligheder ved Avlscentersagen, som nu er berørt, den upaalidelige Nedartningsevne og Indavlens Farer.

Ved Grundlæggelsen af Avlscentrene og ved Avlens Ledelse i disse er der altid lagt Vægt paa Ophavets Frugtbarhed og Afkommet's Levedygtighed, to meget væsentlige Betingelser for Landracens Eksistensberettigelse. Stambogsføringen har ogsaa i denne Henseende været vejledende. Men det har ikke altid og alle Vegne været let at gennemføre dette Hensyn, fordi Ejerne af Avlscentrene ved Udvalget af Avlsdyr ofte har foretrukket at lægge Hovedvægten paa andre Forhold. I det store og hele har Frugtbarhedsforholdene dog spillet en stor Rolle ved Udvalget. Og man har da ogsaa Berettigelse til at sige, at Landracen, som den er repræsenteret i de statsanerkendte Avlscentre, er frugtbar og giver levedygtigt Afkom.

Dette Forhold kan vi for en længere Aarrække be-

lyse statistisk ved at angive det gennemsnitlige Antal Grise ved Fødsel og Fravænnning for samtlige Faringer indenfor Centrene.

Tabel II. Aarligt gennemsnitligt Antal Grise ved Fødsel og ved Fravænnning fra samtlige Søer i de statsanerkendte Avlscentre for Landsvin.

Aar	Antal Kuld	Antal Grise ialt		pCt. Levedygtighed	Ant. Grise pr. Kuld	
		Ved Fødsel	Ved Fravænnning		Ved Fødsel	Ved Fravænnning
¹ / ₁₀ 1903— ³⁰ / ₉ 1904	1700	18621	14739	79.1	10.9	8.6
¹ / ₁₀ 1904— ³⁰ / ₉ 1905	1636	17726	13784	77.7	10.8	8.4
¹ / ₁₀ 1905— ³¹ / ₈ 1906	1596	16945	13317	78.6	10.6	8.3
¹ / ₉ 1906— ³¹ / ₈ 1907	1708	18093	14259	78.8	10.6	8.3
¹ / ₉ 1913— ³¹ / ₈ 1914	1431	15243	11868	77.8	10.6	8.3
¹ / ₉ 1914— ³¹ / ₈ 1915	1468	15586	12153	78.0	10.6	8.3

Tab. II giver Oplysning i saa Henseende. Det vil bemærkes, at det er et betydeligt Antal Fødsler, der ligger til Grund for Beregningerne, og at Søerne for alle de anførte Aar har givet fra 10,6 til 10,9 Grise ved Fødsel og fra 8,3 til 8,6 Grise ved Fravænnning.

Og da man godt kan gøre Regning paa, at Landsøerne farer 2 Gange aarlig, er vi berettigede til at gaa ud fra, at man af Søerne fra Landsvinecentrene gennemsnitlig kan vente 16 à 17 levedygtige Grise om Aaret. Dette Forhold maa vi have i Erindring, naar vi vil sammenligne Svineavlscentrenes Antal og Størrelse f. Eks. med Kvægavlscentrenes.

Ved Udvalget af Avlsdyr i Landsvinecentrene har vi dernæst lagt væsentlig Vægt paa Svinenes Form, Finhed og Type.

I den Henseende har Dyrskuerne været meget vej-

ledende for os. — Vi havde den Lykke, at de provin-
cielle Fællesforeninger over hele Landet straks ændrede
deres Dyrskueprogram i Overensstemmelse med Avls-
centerbevægelsen, saa snart det blev vedtaget at søge
denne fremmet. Det vil sige, at man gik bort fra det
gamle System, hvorefter alle Svin konkurrerede i samme
Klasse, uafhængig af Afstamningen, og over til at ind-
dele Svinene i 2 store Hovedklasser, Landsvin og York-
shiresvin, der saa selvfølgelig atter havde Underafdelinger
i Henhold til Køn og Alder. Og de lokale Landbofor-
eninger fulgte efterhaanden Fællesforeningernes Eksem-
pel, saa Svinene paa Landets Dyrskuer nu overalt er
fremstillet i de 2 Hoved-Grupper: Landsvin og York-
shiresvin.

Og vi har adskillige store Svineskuer her i Landet,
af hvilke jeg navnlig kan fremhæve Foreningen af jyske
Landboforeningers Ungskue samt Fællesskuerne paa
Fyn og Sjælland, hvortil kunde føjes flere lokale Dyr-
skuer.

Der er ingen Tvivl om, at den Dom, som er fældet
paa disse Skuer, har haft stor Indflydelse paa Udvalget
af Stamdyr i Centrene.

Man er ogsaa berettiget til at sige, at nævnte Dyr-
skuer har afspejlet Kvaliteten af Centrene Bestand,
hvad Form, Finhed og Type angaar; thi det er en
Kendsgerning, at de udstillede Svin næsten uden Und-
tagelse i den sidste halve Snes Aar enten er sendt di-
rekte fra Avlscentrene, eller fra Steder, hvor Svinebe-
standen stammer fra Avlscentrene.

Det har derfor en vis Interesse at følge Landsvi-
nenes Form og Type, som denne gennem Tiderne har
vist sig paa Dyrskuerne, efter at Avlscenterbevægelsen
begyndte. Her har vi nemlig et Grundlag for Bedøm-
melsen af Landsvinene, som mange kan kontrollere,
medens det kun er faa, som har haft Lejlighed til at
følge Udviklingen i de mange Avlscentre i Hjemmene.

Det er da paafaldende, at der er foregaaet en meget stor Forandring gennem Tiderne.

I Slutningen af forrige Aarhundrede og i Begyndelsen af dette Aarhundrede var det en meget uensartet Bestand, som dannede Landsvineafdelingerne paa Dyrskuerne. Nogle af Landsvinene var grove, skarpe og uharmonisk byggede med et stort, langtrynet Hoved, lange, hængende Øren, svær Forpart og smal Bagpart, medens andre i høj Grad nærmede sig Yorkshiresvinene baade i Form og Type. Man kunde knapt nok forstaa Berettigelsen af at henføre denne Samling af Individider til samme Race. — Endnu saa sent som 1905 udelukkede man fra Præmiering en paa Foreningen af jyske Landboforeningers Fællesskue i Horsens fremstillet, iøvrigt meget anselig Samling af Landsvin, fordi den havde et ret stærkt udtalt Yorkshirepræg.

Men efterhaanden faldt disse Ydergrænser og en ret ensartet Type af Landsvin fremstod, som næppe nogen vil frakende Racenavnet. Ser man bort fra den Del af Landsvinene, som nærmede sig Yorkshireracen mest i Ydre, og som nu er forsvundet fra Dyrskuerne, er der ingen Tvivl om, at Landracen som Helhed er gaaet betydeligt frem i harmonisk Bygningsform, i Skinkernes Udvikling og i Knoglernes og Skindets Finhed.

Hermed være ikke sagt, at Landracen er bragt til Fuldkommenhed. Det er den ikke. Men den er traadt ud af Taagen som en selvstændig Race med sine bestemte Ejendommeligheder. Der er endnu store Udviklingsmuligheder. Den befinder sig i en fremadskridende Udvikling baade med Hensyn til Form, Finhed og Typefasthed.

Skulde jeg give en Karakteristik af den danske Landrace paa dens nuværende Standpunkt, maatte denne lyde omtrent saaledes: Det danske Landsvin er et stort som Regel hvidt Svin med et middelstort, langtrynet, ret spidst, lavpandet Hoved, stumpvinklet Profil, lange og brede, hængende Øren, middelsvær Bov, langt

og dybt, lidt fladt Mellemstykke, kraftig Ryg, ret bredt, omtrent lige Kryds, ret gode Skinker, ret fine og velstillede Lemmer.

Hvad Yorkshirecentrene angaar kan jeg fatte mig i Korthed. Samtlige Yorkshirecentre er grundlagt paa Materiale, som er hentet fra Modercentrene i England. Vi staar her overfor en færdig dannet Race, som vi, hvad dens ydre Form angaar, ikke venter at kunne bringe til større Fuldkommenhed, end Englænderne har bragt den. Vi har gennem Tiderne gjort et saa kyndigt Udvalg, som det har været os muligt. Men da vort Avlsmateriale kun er af ringe Omfang, har det været nødvendigt af og til at hente nye Stamdyr i England for at undgaa en for vidt dreven Indavl og for at opretholde Typen. Og ved Indkøbene i England har vi altid søgt at faa Afkom af de bedste Avlsdyr i de bedste Avlscentre. Omtrent hvert 5. Aar har vi hentet en Del nye Elementer derovre fra. Med denne Fremgangsmaade har Yorkshirecentrene bestandig været af god eller meget god Kvalitet.

Imidlertid er der en hel anden Gruppe af Egenskaber, som man maa have i Erindring ved Svineavlens Ledelse, men som man ikke kan bedømme tilstrækkelig nøjagtigt med det blotte Øje, det er Flæskets Kvalitet samt Svinenes Trivelighed og Vækstenergi.

Forsøgslaboratoriet har her rakt os en hjælpende Haand, som vi er i høj Grad taknemlige for. Forsøgslaboratoriet har nemlig i en lang Aarrække, lige siden 1899, udført Forsøg med Afkom af Stamdyrene i Avlscentrene, hvorved vi har faaet paalidelige og vejledende Oplysninger om, hvilken Nedartningsevne Stamdyrene har med Hensyn til nævnte Egenskaber. —

Nu udføres disse Forsøg paa 3 Forsøgsstationer: Overløjstrup (forhen paa Rodstenseje), Elsesminde og Bregentved.

Det er Avlscentrene, som leverer Materialet til For-

søgene. Overløjstrup tager Forsøgsdyrene fra Jylland, Elsesminde fra Fyn og Bregentved fra Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm.

Ejeren af ethvert statsanerkendt Avlscenter er forpligtet til at levere gennemsnillig 2 Grise pr. kaaret So aarlig til Forsøgsstationerne, og da vi har ca. 900 kaa-rede Søer (757 Landsøer og 147 Yorkshiresøer), kan der disponeres over et stort Forsøgsmateriale. Af peku-niære og andre Hensyn maa man dog indskrænke sig til ca. 1000 Forsøgsdyr aarlig. Desuagtet er det jo meget storstiledede Forsøg, som der næppe findes Magen til andre Steder.

Afkomet leveres i 7—8 Ugers Alderen. Hvert Forsøgshold bestaar af 4 Helsøskende. Samtlige For-søgshold fodres af ensartede Foderblandinger og faar afvejede Portioner, ligesom de selv vejes med regel-mæssige Mellemmrum. Forsøgene slutter, naar Slagteri-vægten er naaet. Derefter slagtes Forsøgsdyrene paa et Svineslagteri og bedømmes meget nøjagtigt af sagkyn-dige Dommerhold.

Paa den Maade faar vi Oplysning om

- 1) hvor gammelt hvert Forsøgshold er, naar det har Slagterivægten,
- 2) hvormange F. E. der er brugt til Produktionen af 1 kg Tilvækst,
- 3) hvorledes det forholder sig med Kvaliteten af Flæsket.

Saasnart Forsøget er afsluttet, sendes Resultatet til Svinenes Ejere og til det Kontroludvalg, hvorunder Cen-tret sorterer samt til Statskonsulenten.

Resultatet benyttes ved Udvalget af Stamdyr, idet de Stamdyr foretrækkes, hvis Afkom har vist størst Trivelighed, størst Vækstenergi og bedst Flæsk.

Dette er Hovedformaalet med Forsøgene. Og de har gjort god Nytte.

Men med det store Materiale, som Forsøgene om-fatter, er man ogsaa berettiget til at drage nogle almin-

delige Slutninger af dem, som kan have Interesse for vort Hovedformaal ved denne Lejlighed: at belyse Svineavlens nuværende Standpunkt.

Forsøgslaboratoriet udgiver hvert Aar en Beretning

Tabel III. Kort Sammendrag af Resultaterne fra Forsøgsstationerne for Perioden fra 1. September 1913 til 31. August 1914.

(Uddrag af Forsøgslaboratoriets 87. Beretning).

Race	Landrace			Yorkshirerace			
	Bregent-ved	Elses-minde	Rodstens-eje	Bregent-ved	Elses-minde	Rodstens-eje	
Forsøgsstation							
Antal Hold	65	27	70	13	26	18	
Antal Dage ved Ankomst.....	58	54		65	57		
— — — Slagtning	196	195	187	192	203	198	
Vægt i kg ved Forsøgstidens Begyndelse....	13.7	13.8	14.3	16.2	13.1	13.4	
— — — Afslutning.....	90.9	92.3	91.4	90.2	91.4	90.5	
Kg Tilvækst for 1 Dyr i 10 Dage	5.6	5.6	5.9	5.9	5.4	5.7	
Kg F. E. pr. 1 kg Tilvækst i hele Forsøgstiden	3.80	3.72	3.56	3.72	3.71	3.44	
pCt. Svind ved Slagtning	25.6	27.2	25.1	24.0	25.0	24.4	
— Affald	13.9	13.8	13.4	13.8	13.7	13.2	
— Eksportflæsk	60.5	59.0	61.5	62.2	61.3	62.4	
Points (0—15) ved	Flæskets Fasthed	12.3	12.7	13.0	13.2	13.5	13.7
	Bovparti	12.0	12.1	11.9	12.2	12.7	12.0
Bedøm- melsen af:	Rygflæskets Tykkelse.....			12.8			12.7
	— Fordeling						
	— Tykkelse og Fordeling.	12.1	12.6		12.7	12.7	
	Bugens Form og Fylde	10.5	11.9	11.7	12.7	12.4	12.9
	Skinkernes Form og Størrelse	10.7	12.1	11.5	12.8	13.1	12.9
	Finhed af Hoved, Ben og Svær ...	12.2	12.0	12.0	13.5	13.2	13.2
	Kødfylde i overskaaret Stand	12.1	11.9		13.1	12.9	

om Forsøgene. Og tager vi Gennemsnitsresultaterne fra hver af de senere Aars Beretninger, er der ikke stor Forskel paa de Oplysninger, som vi derved faar frem.

Til Belysning af Sagen her vælger jeg Beretningen for Tiden fra 1. September 1913 til 31. August 1914,

skønt der foreligger en Beretning for det følgende Aar. I sidstnævnte Aar er Tilgangen af Forsøgsdyr til en enkelt af Forsøgsstationerne nemlig indskrænket en Del paa Grund af Mund- og Klovesyge, og Foderets Sammensætning er paa samtlige Forsøgsstationer ændret og paavirket noget som Følge af Krigen.

Tabel III giver Oplysning om disse Forhold. Her gøres der Rede for 162 Hold Landsvin og 57 Hold Yorkshiresvin, ialt omfattende ca. 800 Dyr.

Tiden tillader ikke at gennemgaa denne Tabel med dertil hørende Oplysninger i Enkeltheder. I saa Henseende maa jeg henvise til Forsøgslaboratoriets 87de Beretning, hvorefter den er et Uddrag. Opmærksomheden skal blot henledes paa enkelte Forhold. Man vil saaledes bemærke:

1) at saavel Landracen som Yorkshireracen er hurtigt voksende og omtrent lige hurtigt voksende. Begge har naaet Slagterivægten, ca. 90 kg, i kort Tid, 187 til 203 Dage,

2) at begge Racer er trivelige og omtrent lige trivelige, idet der kun er anvendt 3,44 til 3,80 F. E. pr. kg Tilvækst, levende Vægt, mellem Vægtgrænserne 15—90 kg.

3) Angaaende Flæskets Bedømmelse i Points, fra 0—15, maa det erindres, at de værdifuldeste Dele af Baconensiden paa det engelske Marked er Mellelstykket, saavel Rygsiden som Bugsiden, og at Skinkerne altid er dyrere og om Forsommeren meget dyrere end Boven. Det er derfor en Fordel, at Mellemlæsket og Skinkerne er vel udviklede.

Tallene her viser, at Flæsket baade af Landracen og af Yorkshireracen er et godt Produkt, men at det er bedst hos Yorkshireracen. Pointene for Ryglæsket er omtrent ens for begge Racer, men for Bugvæggens Form og Fylde og Skinkernes Form og Størrelse er Tallene bedst for Yorkshireracen. Det samme gælder Flæskets Fasthed og Finheden af Hoved, Ben og Svær.

Landracen leverer altsaa en god Side Flæsk, men Yorkshireracen en bedre.

Her er noget at indhente for Landracens Vedkommende.

Af Krydsningsprodukter mellem de to Racer er der i de senere Aar kun inddraget faa under Forsøgene. Men det Materiale, som foreligger, viser, at Krydningsprodukterne, d. v. s. Afkommet efter So af Landrace og Orne af Yorkshirerace, har samme Vækstenergi og samme Trivelighed som de ægte Racer, og at Krydsningsprodukternes Flæsk har en Kvalitet midt imellem de rene Racers, ofte nærmest Yorkshireracen. —

Ved hvad jeg nu har fremført, mener jeg at have godtgjort, at det Program for Svineavlens Ledelse, som blev forelagt, drøftet og billiget ved Det kongelige Landhusholdningsselskabs Møde den 5te Februar 1896, er ført ud i Livet med en Tilslutning og en Kraft, som staar i et godt Forhold til den Betydning, som Svineavlens har for vort Land i økonomisk Henseende.

Formentlig fremgaar det ogsaa af de forelagte Kendsgerninger, at Hovedopgaven, Dannelsen af en dansk Landsvinerace, er lykkedes langt over Forventning i Løbet af det korte Spand af Aar, maalt med Husdyravlens Alen, som ligger mellem 1896 og Nutiden.

Der er vist ingen, som kender til Forholdene, der vil nægte, at vi i vore Avlscentre har en frugtbar og levedygtig, hurtigt voksende og trivelig Landrace, som giver Flæsk af god Kvalitet.

Vi har ogsaa i vore Avlscentre en god Yorkshirerace. Og Erfaringen viser, at vi kan producere »fint« Flæsk til det engelske Marked af Krydsningsproduktet, som frembringes ved at parre Soen af ren Landrace med Ornen af ægte Yorkshirerace.

Vi sidder altsaa nu inde med saadanne Betingelser for vor Svineavl, at vi kan tilfredsstille baade Producenterne og Konsumenterne.

Paa den anden Side mener jeg ogsaa at have paa vist, i hvilke Retninger Landsvineavlen trænger til Forbedringer, naar det Maal skal naas, at den skal blive god nok i sig selv.

Men Avlscentrene udgør jo kun en ringe Del af den danske Svinebestand. De danner kun Apparatet, hvormed den danske Svinebestand som Helhed skal forbedres.

Landbruget har da ogsaa vist, at det værdsætter Svineavlscentrene som gode Arnesteder for Svineavlens Udvikling.

Salget af Avlsdyr fra Avlscentrene viser, at det forholder sig saaledes. Tab. IV giver en Fremstilling af den aarlige Afsætning af Avlsdyr fra Avlscentrene for Svin af Landrace og af Yorkshirerace.

Det fremgaar heraf, at der fra Landsvinecentrenes Grundlæggelse til 31. August 1915 er solgt som Avlsdyr 13.190 Orner og 39.485 Søer, og at Salget af Avlsdyr fra Yorkshirercentrene i Tiden fra 1. Oktober 1903 til 31. August 1915 har været 5700 Orner og 1723 Søer. Endvidere oplyser Tabellen, at Afsætningen navnlig af Landorner er stærkt stigende i de senere Aar.

At Landboforeningerne her i Landet betragter Svineavlscentrene som gode Midler til Svineavlen Forbedring, fremgaar af den simple Kendsgerning, at de har opelsket, bevaret og formeret disse Institutioner fra deres første Begyndelse til de senere Tider. Det var først, da den nye Husdyrlov af 8de Juni 1912 traadte i Kraft, at de maatte overlade Ledelsen af Svineavlscentrene til andre, fordi de ikke disponerede over de Midler, som Staten fordrede, der skulde gives fra anden Side for at erhverve Statstilskudet til Avlscentrene. — Paa det Tidspunkt sorterede Avlscentrene under 52 Udvalg,

Tabel IV. Aarlig Afsætning af Avlsdyr fra de statsanerkendte Avlscentre for Svin af Landrace og af Yorkshirerace.

Tidsrum	Landrace		Yorkshirerace	
	Orner	Søer	Orner	Søer
Fra Centrenes Oprettelse til $\frac{30}{9}$ 1898..	221	1239		
- $\frac{1}{10}$ 1898— $\frac{30}{9}$ 1899	287	1303		
- $\frac{1}{10}$ 1899— $\frac{30}{9}$ 1900	257	1487		
- $\frac{1}{10}$ 1900— $\frac{30}{9}$ 1901	435	2131		
- $\frac{1}{10}$ 1901— $\frac{30}{9}$ 1902	419	2474		
- $\frac{1}{10}$ 1902— $\frac{30}{9}$ 1903	451	2516		
- $\frac{1}{10}$ 1903— $\frac{30}{9}$ 1904	637	2480	426	57
- $\frac{1}{10}$ 1904— $\frac{30}{9}$ 1905	713	2476	335	67
- $\frac{1}{10}$ 1905— $\frac{31}{8}$ 1906	955	2620	402	77
- $\frac{1}{9}$ 1906— $\frac{31}{8}$ 1907	1052	2875	555	177
- $\frac{1}{9}$ 1907— $\frac{31}{8}$ 1908	653	1743	378	141
- $\frac{1}{9}$ 1908— $\frac{31}{8}$ 1909	559	1794	375	109
- $\frac{1}{9}$ 1909— $\frac{31}{8}$ 1910	825	2005	457	151
- $\frac{1}{9}$ 1910— $\frac{31}{8}$ 1911	1059	2340	564	165
- $\frac{1}{9}$ 1911— $\frac{31}{8}$ 1912	806	1934	488	124
- $\frac{1}{9}$ 1912— $\frac{31}{8}$ 1913	1173	2478	651	219
- $\frac{1}{9}$ 1913— $\frac{31}{8}$ 1914	1369	2828	581	225
- $\frac{1}{9}$ 1914— $\frac{31}{8}$ 1915	1319	2762	488	211
Ialt til $\frac{31}{8}$ 1915	13190	39485	5700	1723

nedsatte af provinciale Fællesforeninger, lokale Landboforeninger eller Sammenslutninger af lokale Landboforeninger.

Og at de samvirkende Andelsslagterier, som nu har Ledelsen af Svineavlscentrene, ligeledes betragter disse som virksomme og gode Midler til Svineavlens Fremme, kan man udlede deraf, at de tilbød at støtte Sagen med 25.000 Kr. aarlig, som Husdyrloven foreskrev. Desuden er Landsvinecentrenes Antal formeret, efter at Slagterierne har overtaget Ledelsen.

Raceforholdet i den danske Svinebestand.

Vil man nu danne sig et Skøn over, i hvor høj Grad den danske Svinebestand i Almindelighed er blevet paavirket af den Plan for Svineavlens Ledelse, som blev vedtaget af Landboforeningerne i Slutningen af forrige Aarhundrede, og som er gennemført af Landboforeningerne og senere af Andelsslagterierne ved Hjælp af Svineavlscentrene, har man et naturligt Udgangspunkt i Kreaturtællingen for Aaret 1909, da der stilledes Spørgsmaal om Raceforholdene for de Orner, der anvendes som Bedækningsdyr.

Til Belysning af denne Sag fremsættes følgende Tabeller (V og VI), som er et Uddrag af det statistiske Tabelværk om nævnte Kreaturtælling.

Siden 1909 er der saa vidt mig bekendt ikke foretaget nogen Racetælling. Og den Racetælling, som ligger nærmest forud for 1909, fandt Sted 1871. Sidstnævnte kan imidlertid ikke bruges til Sammenligning, da vi som det fremgaar af den herværende Fremstilling var inde i en Periode af vild Krydsning fra 1880 til Aarhundredets Slutning.

Tabel V. Orner, der bedække

	1909				1898
	Landrace	Yorkshire	Andre og bl. Racer	Til-sammen	
Sjælland	1621	300	509	2430	2595
Bornholm	28	<u>95</u>	28	151	127
Lolland-Falster . .	316	82	85	483	374
Fyn	604	79	60	743	666
Øerne	2569	556	682	3807	3762
Det sydøstl. Jyll. .	629	113	131	873	827
- nordlige — .	346	121	104	571	559
- sydvestl. — .	348	253	76	677	531
Jylland	1323	487	311	2121	1917
Hele Landet .	3892	1043	993	5928	5679

Tabel VI.
Af Orner, som bedækker, tilhørte i 1909

	Landrace pCt.	Yorkshire pCt.	Andre og bl. Racer pCt.
Sjælland.....	66,7	12,4	20,9
Bornholm	18,6	<u>62,8</u>	18,6
Lolland-Falster.....	65,4	17,0	17,6
Fyn.....	81,3	10,6	8,1
Øerne	67,5	14,6	17,9
Det sydøstlige Jylland	72,0	13,0	15,0
- nordlige —	60,6	21,2	18,2
- sydvestlige —	51,4	37,4	11,2
Jylland.....	62,4	23,0	14,6
Hele Landet ..	65,7	17,6	16,7

Vi maa derfor bedømme Racetællingen 1909 rent umiddelbart.

Som det fremgaar af Tabel V, var der i 1909: 5928 Orner til Bedækning i Landet. Af disse var 3892 af Landrace, 1043 af Yorkshirerace og 993 af andre og blandede Racer. Omsat i pCt. bliver dette, som det fremgaar af Tab. VI: 65,7 % af Landrace, 17,6 % af Yorkshirerace og 16,7 % af andre og blandede Racer. Procent Fordelingen af disse Racer varierer meget i de forskellige Landsdele.

Gaar man ud fra, at disse Tal er paalidelige, hvad der i det store og hele ikke er Grund til at tvivle om, eftersom Befolkningen i Aaret 1909 var vant til at bedømme Begreberne: Landrace, Yorkshirerace og andre eller blandede Racer, er det mest paafaldende, at der kun var 16,7 % Orner af andre og blandede Racer¹⁾ i Virk-

¹⁾ Man er berettiget til at regne saa at sige alle de Orner, som opføres under »Andre eller blandede Racer« til Blandinger mellem Landrace og Yorkshirerace; thi der var paa det Tidspunkt kun en forsvindende Del af andre Racer end de nævnte her i Landet. Der var enkelte Eksemplarer af Berkshirerace og enkelte af »den store sorte engelske Race«, men tilsammen udgjorde disse næppe mere end 100 Stkr.

somhed; thi i Midten af 90erne har sikkert de aller fleste Bedækningsorner været af blandet Race. Det er altsaa Landracen og Yorkshireracen, navnlig førstnævnte, der har bredt sig paa de blandede Racers Bekostning.

Dette var jo netop, hvad Avlscerterbevægelsen tilsigtede! Ganske vist var det jo det egentlige Program, at vi fra Avlscentrene for Landsvin skulde have Landsøer og fra Yorkshirecentrene Yorkshireorner bredt over hele Landet, eftersom man derved vilde skabe de bedste Betingelser for Produktionen af »fint« Flæsk. Men Landbostanden har altsaa villet det anderledes. Størsteparten har foretrukket at drive Renavl af Landsvin (65,7 %), medens kun 17,6 % har foretrukket at benytte Yorkshireorner til Produktion af Slagtedyr.

Saaledes kan man i alle Tilfælde læse Tallene. I Virkeligheden er sikkert mere end 17,6 % af Slagterisvinene faldet efter Yorkshireorner; thi en Del af de 65,7 % Landorner er benyttet til Produktion af Avlsdyr, idet mange Landmænd, efter at have forsynet sig med Avlsmateriale fra Landsvinecentrene, bruger at vedligeholde dette ved eget Tillæg. I Stedet for stadig at købe Afløsningen i Avlscentrene, nøjes de med at anskaffe Ornerne derfra.

At Størsteparten af de 3892 Landorner, som i Sommeren 1909 anvendtes til Bedækning i Landet, stammer direkte eller indirekte fra Centrene, er der god Grund til at formode, og naar man sammenligner dette Tal med Salget af Orner fra Landsvinecentrene i de nærmest forudgaaende Aar, er der intet i Vejen for, at dette kan være Tilfældet.

Alle de 993 Yorkshireorner, som samtidig anvendtes til Bedækning, kan meget godt være udsendt fra Yorkshirecentrene i Følge Salgstallene fra disse. Og det forholder sig nok ogsaa saaledes, at Størsteparten af dem er Orner fra Centrene.

Det var i Aaret 1909. Hvorledes Forholdene er

for Tiden, kan man ikke vide med Bestemthed. Men der er al Sandsynlighed for, at Antallet af Orner af blandede Racer er gaaet yderligere tilbage, og at disse delvis er blevet erstattede af Yorkshireorner, samt at Ornerne af Landrace ogsaa har bredt sig en Del. Salget af Avlsdyr fra Avlscentrene, som fremgaar af Tabel IV, kunde tyde derpaa.

Efter disse statistiske Oplysninger har man Grund til at antage, at Avlsmaterialet fra Avlscentrene for Svin af Landrace har gennemsyret de fleste Egne af Landet, saaledes at vi nu i det væsentligste har en Sobestand af Landrace de fleste Steder — enkelte Egne dog undtaget. Og at godt Halvdelen, maaske hen imod $\frac{3}{4}$ af de Svin, som bringes til Slagterierne, er Afkom af Orner af Landrace, medens godt $\frac{1}{4}$ er efter Yorkshireorner.

Dømmer jeg efter et rent personligt Skøn, forholder det sig ogsaa omtrent saaledes.

Avlscentrene har altsaa i høj Grad bidraget til at reformere den danske Svineavl.

Kvaliteten af det danske Flæsk.

Hvorledes forholder det sig nu med Flæskets Kvalitet i Forhold til disse Ændringer i Svinebestandens Karakter.

Herpaa er det mærkværdigt nok vanskeligt at give et Svar, som tilstrækkelig solidt kan dokumenteres.

Dette beror derpaa, at de forskellige Andelsslagterier ikke benytter samme Sorterings- og Afregningsmaade overfor deres Leverandører.

Enkelt sorterer Varen stærkt i Henhold til dens Kvalitet og varierer Prisen derefter samt oplyser paa

Afregningen Varens Fortrin og Mangler. Andre anvender en mere enkel Sorteringsmaade og varierer ikke Prisen stærkt i Forhold til Varens Kvalitet. Atter andre er gaaet fra det ene System til det andet. Man er saaledes afskaaret fra ved Henvendelse til samtlige Andelsslagterier i Landet at fremskaffe en ensartet skematisk Fremstilling gældende for nogle Aar, hvoraf Flæskets Fremgang eller Tilbagegang i Kvalitet kunde udledes og dokumenteres for de enkelte Egne og for Landet som Helhed.

Hertil kommer, at Flæskemarkedet i sidste Halvdel af 1914 og i Aaret 1915 har været stærkt paavirket af Krigssituationen, der har bevirket, dels at der er leveret tungere Flæsk end sædvanlig til Slagterierne, dels at man har været mindre nøjeregnende end ellers med Kvalitetsbetalingen til Leverandørerne. Ved Besvarelsen af Spørgsmaalet om Ændringer i Flæskets Kvalitet har man derfor maattet se noget bort fra Situationen i Krigstiden, og det har ikke gjort Besvarelsen lettere.

Af disse Grunde har jeg indskrænket mig til at stille Forespørgsler om Flæskets Kvalitet til 14 ældre, store Andelsslagterier, 7 paa Øerne og 7 i Jylland, ved personlig eller skriftlig Henvendelse.

Spørgsmaalene har jeg stilet saaledes til Slagteriernes Direktører:

1. Hvorledes er Kvaliteten af Flæsket paa Deres Slagteri, betragtet som Eksportvare til det engelske Marked, naar særligt Hensyn tages til de normale Forhold inden Krigens Udbrud?

2. Kan man med det engelske Marked og normale Forhold for Øje inddele Flæsket af Aarsleverancen af Svin til Deres Slagteri i Grupper, som viser Flæskets Fortrin og Mangler? Hvis dette ikke er gør ligt, anmodes De om at fremstille Deres Opfattelse af disse Forhold i Almindelighed.

3. Er Flæskets Kvalitet i Fremgang. Og er Fremgangen paafaldende i de sidste 15 Aar.

Det maa bemærkes, at jeg ved denne Henvendelse ikke har taget særligt Hensyn til, om de paagældende Slagterier anvendte en mere eller mindre detailleret Afregningsmaade til Leverandørerne.

Paa det første Spørgsmaal har jeg fra samtlige Slagterier modtaget en Besvarelse, der omtrent kan formes saaledes, at Flæskets Kvalitet som Eksportvare til det engelske Marked maa kaldes god, naar særligt Hensyn tages til de normale Forhold inden Krigens Udbrud. De Udtryk, som anvendtes fra de forskellige Slagterier, varierer fra ret tilfredsstillende gennem tilfredsstillende til meget god. Fra et enkelt Slagteri lyder det »nogenlunde tilfredsstillende«, hvortil føjes, at Slagteriet ikke i flere Aar har modtaget nogensomhelst Klager fra Englandsforbindelserne.

Det andet Spørgsmaal om Flæskets Fortrin og Mangler besvares af de fleste Slagterier saaledes, at Flæsket i Almindelighed er godt, fast, passende langt og kødfuldt, men at der endnu er en Del Flæsk, som har for tynd Bug og for daarlige Skinker. Finheden af Knogler og Svær er i Almindelighed god, dog findes fremdeles et ringe Procenttal Svin, som er for grove. De væsentligste Udsættelser synes af være »for tynd Bug« og »for daarlige Skinker«. Og Klagerne over disse Fejl varierer stærkt efter Landsdelene. — I Almindelighed synes det at forholde sig saaledes, at disse Fejl er mindst fremtrædende, hvor der anvendes forholdsvis flest Yorkshireorner til Flæskeproduktionen, hvilket jo stemmer godt overens med Resultaterne fra Forsøgsstationerne.

I Overensstemmelse hermed er der flere Slagterier, som udstationerer Yorkshireorner i deres Opland.

— Det kunde synes, at Flæsket paa Bornholm danner en Undtagelse derfra, idet man paa Bornholm har ca. 15 % Svin med tynd Bugvæg, uagtet man her bruger og i lang Tid har brugt forholdsvis flere Yorkshire-

orner end i nogen anden Del af Landet. Men ved nærmere Kendskab til Forholdene ser Sagen dog anderledes ud. Efterat man her havde brugt et forholdsvis stort Antal Yorkshireorner i nogle Aar, steg Kvaliteten af Flæsket nemlig til et ualmindelig fint Produkt med særlig god Bug. Saa kom man ind i en Periode med tynd Bugvæg, uagtet man vedblev at benytte Yorkshireorner. Men dette skyldtes efter nærmere Undersøgelse en ualmindelig vidt dreven Indavl. Dette skal jeg ikke komme nærmere ind paa her. Kun skal jeg bemærke, at det bornholmske Flæsk fremdeles er en meget god Vare — trods de 15 % tyndbugede Svin — og at man nu søger at raade Bod paa Indavlen samt vedbliver at benytte Yorkshireorner i samme Udstrækning som tidligere.

Flertallet af Direktørerne, som jeg har henvendt mig til, blandt disse ogsaa Direktøren for Bornholms Andelsslagteri, er af den Formening, at Anvendelsen af Yorkshireorner har bidraget meget til at forøge Mængden af »fint« Flæsk.

Flere af Andelssvineslagteriernes Direktører har udtalt til mig, at den ringe Variation i de Priser, som i 1915 er betalt Leverandørerne for Flæsk af forskellig Kvalitet, bevirker, at Landmændene gør sig mindre Umage ved Udvalget af Stamdyr end sædvanlig, og at man derfor kan befrygte en Tilbagegang i Kvaliteten. Og de tilføjer, at en gennemført Kvalitetsbetaling med Angivelse paa Afregningen af Flæskestets Fortrin og Fejl, er et væsentligt Middel til at bringe Kvaliteten opad, idet den fører Svineavlen ind i en for Flæskeproduktionen heldig Retning.

Som et passende Skelet for Kvalitetsbetalingen henviser flere til følgende System, som vist først er grundlagt i Odense:

Klassifikationsregler.

Svin uden fremtrædende Fejl betegnes med:

- × = prima.
- 1 = passende fed.
- 2 = mellemfed.
- 3 = fed.

Svin med Fodrings- og Bygningsfejl betegnes med:

- m = halvmager eller tynd.
- h = halvblød.
- T = tynd Bug.
- S = daarlige Skinker.
- K = kort Krop.
- G = grov af Skind, Hoved etc.
- V = Vrag.

Ved Understregning af det anførte Bogstav betegnes Graden af Fejlen.

Paa det 3die Spørgsmaal, om Flæskets Kvalitet er i Fremgang, og om Fremgangen har været paafaldende i de sidste 15 Aar, lyder alle Svarene bekræftende. Flere skriver, at Fremgangen er absolut, andre at den er stadig, og atter andre, at den er paafaldende. — Selv Bornholm, som jo i de senere Aar har haft et Tilbageslag med Hensyn til Bugens Tykkelse, men som iøvrigt har fint Flæsk, hævder, at man desuagtet har haft Fremgang; thi medens man i 1902 havde 40 % korte Svin, har man nu kun 20 % af denne Vare, hvortil føjes, at de tyndbugede Svin dog altid kan sælges som ordinært Markedsbacon, medens korte Svin, som bliver for tunge i begge Endestykker, er meget værre, fordi Midterstykket af Siden altid er det dyreste, mest efterspurgt og lettest sælgelige.

Forøvrigt maa jeg fremhæve, at Meddelelserne om den almindelige Fremgang i Kvaliteten af vort Flæsk i de sidste 15 Aar ikke alene er indgaaet fra Distrikter, hvor man maa formode, at der anvendes et forholdsvis

stort Antal Yorkshireorner, men ogsaa fra Distrikter, hvor saavel Soer som Orner væsentligst er af Landrace.

Et andet Forhold, som ogsaa tyder paa, at Kvaliteten af det danske Flæsk har holdt Trit med den Fremgang i Flæskekvaliteten, som er foregaaet i de Lande, som vi konkurrerer med paa det engelske Marked, er Priserne, som dersteds noteres for de forskellige Landes Flæsk.

Tabel VII. Priser paa Bacon i Shs. pr. Cwt. Gennemsnit for Aaret af højeste ugentlige Noteringer efter »Grocer«.

Aar	Dansk	Irsk	Kanadisk
1896—1900.....	57.1	59.0	50.0
1901—1905.....	62.2	64.6	57.4
1906—1909.....	64.6	67.8	61.2
1910.....	74.1	76.9	72.0
1911.....	66.4	70.0	61.7
1912.....	71.2	73.4	67.4
1913.....	78.5	81.1	75.3
1914.....	75.5	80.4	72.1
1915.....	94.8	96.0	86.2

Landbrugskonsulent *Harald Faber* har givet mig den Fremstilling af disse Forhold, som findes i Tabel VII.

Det vil heraf ses, at det danske Flæsk holder sig 3—4 sh. pr. ctw. over det kanadiske og ca. 2 sh. under det irske. I 1914 var det irske dog 5 sh. over det danske, men det indvandt atter i 1915, da der kun var 1,2 sh.s Forskel. Sidstnævnte Aar noteres dansk Flæsk 8 sh. over det kanadiske. I 1915 har det danske Flæsk altsaa klaret sig udmærket i Pris baade i Forhold til det irske og det kanadiske Flæsk. Men Priserne i 1914

og 1915 kan vi ikke rigtigt regne med ved Sammenligning af Kvaliteterne, da det er Krigsaar.

Alt i Alt har vi vel da Lov til at hævde, at der er et gunstigt Forhold mellem de Ændringer, som i Løbet af dette Aarhundrede er foregaaet i vor Svinebestands Karakter og i Flæskets Kvalitet bedømt som Eksportvare til det engelske Marked.

Og er dette rigtigt, har vi ogsaa Lov til at drage den Slutning, at Svineavlen er ledet i et godt Spor, idet Flæskets Kvalitet er forbedret samtidig med at en frugtbar Landrace, som giver levedygtigt, hurtigt voksende, triveligt Afkom, har bredt sig over hele Landet. Vi er vel ogsaa berettiget til at slutte, at vi bør fortsætte Arbejdet i samme Retning, forsaavidt som vi vedblivende kan betragte det engelske Marked som vort Hovedmarked.

Og af det foranførte maa det fremgaa, at vi staar godt udrustede til at kunne gøre dette, da vi fremdeles i vore Avlscentre har en Kilde af betydelig Kraft til Gennemførelse af Opgaven.

Gennem Avlscentrene vil vi yderligere kunne forbedre Landracen og fremme Kvaliteten af vort Flæsk i de Retninger, som er antydet.

Svinebestandens Størrelse.

Til et Tidsbillede af Svineavlens nuværende Stilling hører ogsaa en Omtale af Svinebestandens Størrelse.

De Oplysninger, som jeg kan fremsætte herom, stammer fra »Det statistiske Departements« Beretninger.

Tabel VIII giver en Fremstilling af Svinebestandens

Tabel VIII. Svinebestandens Størrelse i det egentlige Danmark ved Kreaturtællingerne 1893, 1898, 1903, 1909, 1914 og 1915.

Aar	Orner 4 Mdr. og derover	Søer 4 Mdr. og derover	Fedesvin 4 Mdr. og derover	Grise under 4 Mdr.	Til- sammen
1893.....	5.671	95.619	263.617	464.224	829.131
1898.....	7.336	135.825	337.522	687.831	1.168.514
1903.....	7.956	166.915	384.746	897.082	1.456.699
1909.....	7.934	147.934	422.439	889.515	1.467.822
1914.....	12.663	282.750	706.950	1.494.343	2.496.706
1915.....	11.660	214.768	686.626	1.005.921	1.918.975
Tilvækst fra 1914—1915...	÷ 7.9 %	÷ 24.0 %	÷ 2.9 %	÷ 32.7 %	÷ 23.1 %

Størrelse i det egentlige Danmark ved Kreaturtællingerne 1893, 1898, 1903, 1909, 1914 og 1915.

Det ses heraf, at der er en stærk Tilvækst i Svinenes Antal lige til 1914, og at denne navnlig har været paafaldende fra 1909 til 1914; og det ses tillige, at der har været en Tilbagegang af 23,1 % i Svinenes Antal fra 1914 til 1915. Denne Periode er endda kun paa 10 Maaneder, fra ¹⁵/₇ 1914 til ¹⁵/₅ 1915.

Forskellen mellem 1914 og 1915 har jo den største Aktualitet. Det har derfor nogen Interesse at betragte denne noget nærmere. Det vil da straks bemærkes ved at se den nederste Linie i Tabellen, at Tilbagegangen ikke er lige stor for alle Klasser af Svin. Og navnlig er det iøjnefaldende, at Søernes og Grisenes Antal er gaaet meget tilbage, henholdsvis 24,0 % og 32,7 %, medens Fedesvinenes Antal kun er dalet 2,9 %. — Ved Produktionen af Flæsk har man altsaa i Maj 1915 endnu ikke mærket synderligt til Reduktionen; Fedesvinenes Antal er ikke meget mindre end Aaret forud; men det maa ventes, at Produktionen af Flæsk vil gaa betydeligt ned i de paafølgende Maaneder, dels fordi

Grisenes Antal er betydeligt mindre end sædvanlig, dels fordi Søernes Antal er indskrænket betydeligt.

Betragter man Søernes Antal som en Maalestok for Produktionsevnen, vil det bemærkes, at denne har været store Svingninger underkastet. Paa de Tider, da Kreaturtællingerne fandt Sted, havde vi:

1893	ca.	96.000	Søer
1898	-	136.000	—
1903	-	167.000	—
1909	-	148.000	—
1914	-	283.000	—
1915	-	215.000	—

Der er altsaa Tale om meget store Svingninger her. Og navnlig vil det bemærkes, at Søernes Antal fra 1909 til 1914 steg med 90 0/0, medens Tilbagegangen fra 1914 til 1915 var 24 0/0.

Der er altsaa i Svineavlen en stor Elasticitet i Produktionsevnen. Det er ikke noget uopretteligt Tab, at Søernes Antal paa et enkelt Aar daler med 24 0/0, naar det har vist sig, at det i Løbet af en 5-aarig Periode kan stige med 90 0/0.

Ser man direkte paa Søernes Antal, er der jo i og for sig heller ikke noget særligt foruroligende i, at dette nu kun er 215.000, eftersom der kun ved en eneste Kreaturtælling, nemlig 1914, har vist sig et større Antal. Vi kan snart indhente det forsømte. Men for Produktionen af Flæsk i den nærmeste Fremtid er det selvfølgelig en betænkelig Sag.

Søger man efter Aarsagen til Søernes svingende Antal, viser det sig stedse, at en Forøgelse staar i Forbindelse med gunstige Betingelser for Flæskeproduktionen. — Aarsagen til Nedgangen fra 1914 til 1915 kan dog ikke absolut forklares paa denne Maade. Vi vil senere komme tilbage til denne Sag.

Udførselsmængde og Værdi.

I mange Aar har vi udført store Mængder af Svineprodukter, levende Svin og Flæsk m. m. I dette Aarhundrede har vi dog væsentligst kun udført Flæsk. Indtægten ved Flæskesalget udgør en meget væsentlig Del af Landets Indkomst fra Udlandet. Vor Flæskeudførsel er saa stor, at Svineavlens Ledelse maa rette sig efter vort udenlandske Markeds Krav.

Udførselsmængden af Flæsk svinger med Svinebestandens Størrelse. Sidstnævnte har vi netop omtalt. Tabel IX, som er et Uddrag af »Det statistiske Departements Efterretninger«, giver en Forestilling om Udførselsmængden og dennes kalkulerede Værdi.

Tabel IX. Udførsel af indenlandske Varer.
Flæsk og Skinker.

Aar	Mængde	Værdi
1905	159.630.000 Pd.	80.015.000 Kr.
1906	159.730.000 -	83.372.000 -
1907	192.140.000 -	96.421.000 -
1908	218.590.000 -	101.976.000 -
1909	189.980.000 -	104.626.000 -
1910	193.556.000 -	
1911	228.793.000 -	120.738.000 -
1912	255.028.000 -	146.012.000 -
1913	252.708.000 -	161.740.000 -
1914	294.223.000 -	179.796.000 -

Det vil heraf fremgaa, at Udførselsmængden af vort Flæsk er gaaet overordentlig stærkt op i den her skildrede 10-aarige Periode, nemlig fra 159 Mill. Pd. til 294 Mill. Pd. Der har været en stadig Stigning i Udførselsmængden, naar undtages Aarene 1909 og 1910, da der udførtes noget mindre end Aaret forud. — Be-

tragtes Værdien af de udførte Varer, stiger denne i hele Perioden fra ca. 80 Mill. Kr. til ca. 180 Mill. Kr. aarlig.

Det er imponerende Tal. De giver os et Indtryk af, hvor vigtig den Sag er, som her behandles.

Om Afsætningsstederne bemærker Det statistiske Departement i Handelsstatistiske Meddelelser for 1913, at Hovedmassen af vor Flæskeudførsel gaar til England, at dette Marked i 1913 tog 98 % af vor Udførselsmængde, medens det i 1912 undtagelsesvis kun modtog 93 à 94 %; Resten, 6 à 7 %, gik til andre Lande.

Et bedre Bevis for, at vi i vor Svineavl har burdet rette Bestræbelserne efter at tilfredsstille det engelske Markeds Fordringer, kan der næppe gives.

At vore Tilførsler af Flæsk til England ogsaa betyder noget for dette Land fremgaar af samme Meddelelser fra Det statistiske Departement, hvor det oplyses, at vi i 1905 leverede 27 % af Englands samlede Tilførsel af Bacon, medens vi i 1912 leverede 50 % og i 1913 48 %.

Som det vil bemærkes er, Udførselsstatistiken ikke ført længere frem end til 1914. Der foreligger endnu ingen offentliggjort Opgørelse for 1915. Og dog er dette ejendommelige Aar af særlig Interesse for os nu.

Det har derfor nogen Betydning at se paa vort Hovedafsætningssteds, Englands, statistiske Efterretninger for dette Aar.

Konsulent *Harald Faber* har vist mig den Opmærksomhed at forsyne mig med det dertil nødvendige Materiale, som fremsættes i Tab. X.

Man vil bl. a. heraf bemærke, at Danmark i 1914 leverede ca. 53 % af alt det Bacon, som førtes fra Udlandet til det engelske Marked, medens vi i 1915 kun leverede ca. 32 %.

Det er en Tilbagegang, som ikke er ringe, nemlig ca. 39 %. Som man imidlertid vil se, er Aarsagen ikke

alene den, at Danmark har ført mindre Mængder af Flæsk til det engelske Marked end sædvanlig, men tillige, at Totalindførslen til England er steget.

Sammenligner man de Indførselsmængder af Bacon, som England har modtaget fra Danmark i Aarene 1914 og 1915, er Tilbagegangen kun ca. 24 %.

Tabel X. Indførsel til England (U. K.) i Cwts.

Aar	Bacon (Sideflæsk)				Skinker		
	Dan- mark	Kanada	Forenede Stater	Total	Kanada	Forenede Stater	Total
1910	1.794.416	411.935	1.306.921	3.863.389	37.621	665.775	719.126
1911	2.122.087	615.807	1.807.835	4.868.738	62.295	887.303	954.811
1912	2.318.708	387.401	1.698.347	4.634.099	74.525	819.997	897.876
1913	2.334.945	243.522	1.803.371	4.857.890	90.082	760.567	854.995
1914	2.714.807	342.286	1.522.958	5.098.080	58.985	774.805	838.830
1915	2.063.221	864.185	3.529.599	6.523.377	120.719	1.364.004	1.485.190

Man vil ogsaa af Tabellen bemærke, at Indførselsmængderne af Bacon fra »De forenede Stater« og fra »Kanada« er steget enormt fra 1914 til 1915. De er hver især mere end fordoblede.

Det er navnlig Tilførslerne fra Kanada, som i dette Tilfælde betyder noget for os, da det maa antages, at det kanadiske Flæsk i Hovedsagen er anvendt til at udfylde Tilbagegangen fra Danmark. Kanada har alt-saa erobret nogle af vore Kunder i England.

Vor anden Hovedkonkurrent paa det engelske Baconmarked er som bekendt Irland. Det har derfor nogen Interesse at se paa Eksporten af Bacon fra dette Land, for derigennem at faa en Forestilling om, hvor mægtig denne Konkurrent er.

Hr. Faber har ogsaa forsynet mig med Materiale til Belysning af dette Spørgsmaal. Tabel XI viser Udførsel

fra og Indførsel til Irland af Bacon og Skinker samt levende Svin (fedede).

Tabel XI. Udførsel og Indførsel fra og til Irland af Bacon og Skinker samt levende Svin (fedede) i Cwts.

Aar	Eksport		Import		Eksport
	Bacon	Skinker	Bacon	Skinker	Levende Svin
1904.....	780.405	121.061	658.623	25.580	478.922
1905.....	712.984	107.014	732.042	35.019	362.791
1906.....	721.130	115.920	794.680	33.916	409.510
1907.....	859.608	120.021	773.547	27.514	448.578
1908.....	916.077	127.056	845.835	43.794	371.537
1909.....	888.713	116.077	681.469	38.922	316.891
1910.....	886.986	117.506	477.382	25.464	301.576
1911.....	966.834	126.242	614.578	26.786	323.574
1912.....	1.163.063	142.091	564.093	21.610	253.165
1913.....	995.257	120.419	568.921	23.504	187.422
1914.....					146.458

Til Forklaring af denne Tabel tjener, at næsten hele Eksporten gaar til England, og at den aller største Del af Importen kommer fra »De forenede Stater«. — Foruden de nævnte fedede Svin, hvis Antal jo er nedadgaende, udføres tillige ca. 20.000 unge Svin aarlig til Fedning. — Sidstnævnte Tal er dog stærkt aftagende i de senere Aar.

Statistiken over det fra Irland udførte Flæsk kan foreløbig ikke føres videre end til 1913, hvor interessant det end vilde være at se Tallene for de følgende 2 Aar.

(Sluttes).